

‘We willen vooroplopen met duurzaamheid, maar moeten ook realistisch blijven’

Boomkwekerij Udenhout zoekt houvast tussen ambitie, regelgeving en praktijk

Boomkwekerij Udenhout investeert al vijftien jaar veel in verduurzaming. Het familiebedrijf werkt met zonnepanelen, elektrische hoogwerkers, druppelirrigatie en biologische bestrijding, en loopt daarmee Europees gezien voorop. Maar tegelijk stapelen de regels zich op, worden marges kleiner en groeit de druk van ziekten, plagen en klimaatverandering. Dat vraagt volgens bedrijfsleider John van Iersel om realistische verwachtingen. ‘We willen vooroplopen, verantwoordelijkheid pakken en blijven investeren, maar het moet wel haalbaar zijn voor een bedrijf waarvan zestig gezinnen afhankelijk zijn.’

Auteur: Karlijn Raats

‘Wij zien liever dat On the way to PlanetProof aangescherpt wordt’

geen trillingen en stank. Het is rustiger, gezonder en veel prettiger werken. Dat is misschien wel de belangrijkste winst.’

Intrinsiek gemotiveerd

Bij Boomkwekerij Udenhout merkt men dat duurzaamheid door opdrachtgevers wordt gewaardeerd, maar dat financiële beloning vaak uitblijft. De kosten van elektrisch materieel blijven hoog en de terugverdientijd is lang. Toch ziet Udenhout geen alternatief. ‘Een elektrische hoogwerker is dertig tot veertig procent duurder dan een traditionele. Maar we willen dat onze mensen gezond en met plezier kunnen werken. Dat weegt zwaarder dan de extra kosten,’ zegt Van Iersel. Elektrische snoeischaaren zijn lichter, veiliger en ergonomisch beter, waardoor medewerkers minder snel overbelast raken. ‘Daarom kiezen wij voor langetermijncontinuïteit boven kortetermijncosten.’

Risico's

Tegelijk is er de realiteit van het kweken zelf: plagen, ziekten en weersomstandigheden kunnen in één seizoen enorme schade veroorzaken. Van Iersel: ‘Als er een ernstige plaag toeslaat, kun je in het ergste geval hele percelen kwijtraken. En als de voorraad gedecimeerd wordt, is faillissement een reëel risico. Dan staat niet alleen een oogst, maar ook de werkgelegenheid van onze zestig medewerkers op het spel. Waardes als continuïteit en de verbinding van een familiebedrijf zijn belangrijk voor ons. We voelen ons zeer verantwoordelijk voor de gezinnen die hiermee gemoeid zijn.’

PlanetProof of SKAL

Udenhout werkt al jaren volgens de eisen van On the Way to PlanetProof, met streng waterbeheer, minimale bemesting, een bedrijfsnatuurplan en biologische middelen waar mogelijk. Sinds 2021 heeft de kwekerij ook SKAL-certificering, maar dat brengt nieuwe zorgen met zich mee. Van Iersel: ‘We hebben één hectare SKAL-leverbaar en vier hectare in overgang. Maar On the Way to PlanetProof is

eigenlijk een betere kandidaat om op een realistische manier volledig biologisch te kunnen gaan kweken. Volgens de SKAL-regels mag je bepaalde plagen namelijk niet meer bestrijden, zoals Japanse duizendknoop, knolcyperus en doornappel, waarvan de zaden jarenlang kiemkrachtig blijven. Dat is zeer risicovol. Een besmet perceel kan door de NVWA worden stilgelegd en dan ben je de oogst kwijt. Een ander risico wordt gevormd door de extreem natte zomers, zoals in 2024, toen mechanisch schoffelen niet goed mogelijk was. In dat soort uitzonderlijke omstandigheden is het realistischer als er ruimte blijft voor correctie.’

Tegenstrijdig

Volgens Van Iersel realiseren opdrachtgevers en overheid zich onvoldoende wat de praktische gevolgen zijn. ‘Als zij volledig op SKAL sturen, mogen ze in de openbare ruimte straks zelf ook niet meer ingrijpen bij invasieve soorten. En dat terwijl er een bestrijdingsplicht is. Het besef van deze tegenstrijdigheid ontbreekt volgens mij. Daarom zouden wij liever zien dat On the Way to PlanetProof aangescherpt wordt. Dit keurmerk streeft ook naar herbicidevrij telen, maar laat op dit moment nog wel ruimte om in noodsituaties te handelen zonder de duurzame lijn los te laten.’

Snel aangescherpte regels

De sector heeft volgens Van Iersel genoeg verbeteringen op tafel gelegd. Boomkwekerijen laten zien dat de uitspoeling van meststoffen sterk is verminderd en dat veel systemen efficiënter werken dan wordt aangenomen. Van Iersel: ‘Wij spuiten maar een fractie van wat wettelijk mag. En we doen dat alleen wanneer het echt nodig is. We hebben geen geheimen.’

Doordat de boomkwekerij tegen een Natura 2000-gebied aan ligt, heeft Udenhout te maken met extra strenge beperkingen voor watergebruik, bemesting en gewasbescherming. Het bedrijf werkte mee aan een waterplan met het waterschap en liet onafhankelijk onderzoek uit

John van Iersel

Toen Boomkwekerij Udenhout in 2009 volledig overstapte op On the way to PlanetProof, was dat een bewuste strategische keuze. De sector stond nog aan het begin van de verduurzamingsgolf; het bedrijf koos ervoor om voorop te lopen. Van Iersel: ‘We wilden duurzaam bezig zijn met natuur en omgeving. Als je veel aan overheden levert, moet je die stap zetten. We zagen bovendien dat duurzaamheidscertificering steeds vaker een voorwaarde werd in aanbestedingen. Die ontwikkeling is sindsdien alleen maar toegenomen. Bij Udenhout is de duurzaamheid de laatste jaren versterkt met innovaties die het werk voor medewerkers lichter maken en de bedrijfsvoering verder digitaliseren. Er werden 2.191 zonnepanelen op de daken gelegd, goed voor bijna 900.000 watt, waarmee elektrische voertuigen, twee heftrucks en zes zelfvoorzienende elektrische hoogwerkers worden geladen. Die hoogwerkers draaien van mei tot september volledig op zonne-energie. Dat maakt een groot verschil voor de mensen op het terrein. Van Iersel: ‘Elektrisch materieel maakt geen herrie en geeft

Om de arbeid te verlichten en te verduurzamen, worden maaier- en schoffelrobots getest. Die draaien acht uur op één acculading en kunnen zes hectare bijhouden

‘De omslag naar 100 procent biologisch kun je niet in één tot vijf jaar afdwingen’

voeren naar mogelijke vervuiling. De conclusie: vrijwel geen van de ter plaatse gevonden stoffen waren aan de kwekerij toe te schrijven.

Toch worden de regels steeds verder aangescherpt. Van Iersel vertelt: ‘Tijdens een bijeenkomst in het provinciehuis werd aangekondigd dat er minder water, minder middelen en minder mest gebruikt mogen worden. We begrijpen dat er bijgestuurd moet worden omdat het niet zo goed gaat met de Natura 2000-gebieden, maar breng dan eerst in kaart wie de daadwerkelijke vervuilers zijn. Wij zijn dat namelijk niet. En de ontwikkeling van biologische technieken gaat ook niet zo snel. Je kunt de omslag naar 100 procent biologisch niet in één tot vijf jaar afdwingen.’

Steun van overheden blijft cruciaal

Udenhout blijft intussen doorgaan met inno-

vatie, maar ervaart daarbij wel obstakels, soms door gebrek aan steun van overheden als provincie of waterschap. Er lopen proeven met gras- en *Miscanthus*-afdekking, maar de kosten en het risico op bodemverzuring zijn nog uitdagingen. Een proef met biologische bestrijding van meeldauw wordt volgend jaar uitgebreid.

Ook investeerde Udenhout vier jaar geleden in druppelslangen; inmiddels liggen er leidingen op 20 hectare. De irrigatie is precies afgesteld op de behoefte van de bomen. Nieuwe waterputten zijn echter verboden in Natura 2000-gebieden. Van Iersel: ‘Het gaat om de hoeveelheid water die je gebruikt, niet om waar je het oppompt. Een vierjarige boom redt zichzelf prima, maar je moet wel kunnen bijsturen. Wat we nodig hebben, is een digitale watermeter op bedrijfsniveau; dan weet iedereen exact hoe het zit. Dan moet de overheid dat wel toestaan

en ons voldoende tijd geven, want je moet zeker weten dat het werkt. Goed onderzoek kost tijd, en de bomen moeten uiteindelijk ook de kosten van die verduurzaming kunnen opleveren.’

Robots

Om de arbeid te verlichten en te verduurzamen, worden op het bedrijf maaier- en schoffelrobots getest. Die draaien acht uur op één acculading en kunnen zes hectare bijhouden. Die methode is veelbelovend, maar duur en nog volop in ontwikkeling. ‘Dit is de toekomst’, zegt Van Iersel. ‘Binnen vijf jaar zijn deze robots standaard. Maar opdrachtgevers zijn nog terughoudend en zonder steun komt de ontwikkeling te langzaam op gang.’ Dat brengt Van Iersel bij zijn kernpunt: verduurzaming lukt alleen met samenwerking en realisme. ‘Wij willen met duurzaamheid vooroplopen. We geloven erin, we investeren erin en we zetten onze mensen ervoor in. Maar regelgeving moet aansluiten op de praktijk. We willen blijven vernieuwen, maar het moet wel economisch rendabel zijn.’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!